

CULTURA / ESPECTACLES

OPINIÓ

L'escriptor andorrà Antoni Morell

Josep Maria Figueres *

Sovint els escriptors que no viuen o no es belluguen a Barcelona es lamenten de l'escàs ressò que tenen els seus llibres i ho atribueixen a la llunyania o al desinterès dels barcelonins pels de comarques.

Potser hi ha veritat en això. Si l'escriptor viu encara més lluny i té un sentit propi del territori, com és el cas d'Andorra, només cal pensar que la dimensió del coneixement pren el caire d'una situació diferent en l'òrbita de la capital de Catalunya.

Antoni Morell és conegut a Barcelona --ciutat on curiosament ha nascut tot i ser andorrà-- per la seva novel·la *Boris I, rei d'Andorra* i *Set lletanies de mort*. Els seus estudis sobre el petit país, en canvi, li han valgut el reconeixement del veí estat: *Salvador Espriu i Andorra*, *El Consell General, 1682-1979*, *Carta Poble d'Andorra*, *Polític Andorrà 1763*, *L'Estat Andorrà*, etc., entre els quals destaca el vol d'ocell fotogràfic, monumental i espectacular, *Andorra vol insòlit*.

Amb aquest bagatge més els estudis històrics, especialment els dedicats a la Revolució Francesa i Andorra, i la carrera política, en què destaca l'etapa en què va ser secretari general del primer govern andorrà, ens trobem amb una personalitat una mica allunyada de l'escriptor convencional. Un advocat que ha fet de professor, un escriptor que ha fet de polític, un titulat en Teologia que ha fet història.

Moltes personalitats alhora que fan difícil penjar-li etiquetes. En tot cas, ara que Andorra és moda, potser convé que coneguem algun dels homes que han fet feina des de la perspectiva del coneixement i el respecte mutu. La labor que ha fet Morell a propòsit d'Espriu no mereix més que gratitud.

En aquest sentit el gran escriptor va escriure: "amb el seu art sever, Antoni Morell ens invita a contemplar-lo i, de retop, a emmirallar-nos-hi. Antoni Morell ens crida, des del seu llibre, que el seu país, i el nostre, i la terra sencera, tots nosaltres, hem arribat al fons d'un atzucac." Agustí Bartra, que tanca l'obra *Set lletanies de mort* després del pròleg d'Espriu, indica que la prosa de Morell a més d'un retaule és un cant i una diatriba contra la degradació de la circumstància social del petit país. No fa de ploràmiques d'un passat sinó que anhela el futur somni humà ple i refer-lo quotidianament.

Arran, doncs, de la tercera edició d'un llibre de prosa potser cal parar-hi esment ara des de la perspectiva de la fusió de l'advocat i l'escriptor. Morell recull vivències andorranes aplegades pel nexa comú de la fatalitat, la dissort i les descriu en un to amarat d'humanitat, tot i que en pren partit. Aquell mexicà que se suïcida a la cel·la perquè és condemnat a uns mesos de presó, el germà que mata el germà... *Set lletanies de mort*... i l'autor n'afegeix una altra, la seva, la nostra. Un llibre que vist des de la preocupació de la realitat es esfereïdor i que observat com a prosa realista també fa estremir.

Retratar nínxols no ha estat el seu *hobby*, però tot i la necessitat d'enviar un record a la vídua mexicana, aquella que ret un culte especial a la mort, no ha vist el cadàver del difunt, però hi ha converses massa dures per ser narrades i la mitja hora telefònica de conversa en què diu a l'esposa, ara vídua, que l'home ja no hi és, serà un espai de temps gravat perennement. Morell es descarrega i escriu. Amb el tremp de la nova fornada del gel.

Potser així el fred estalviarà els mots. Morell, però, segueix i escriu i combat per Andorra. Des de Barcelona, aquell que llegeix les *Set lletanies*...hi troba un record ben diferent del de l'Andorra de botiga i postal. A l'altra Andorra, la del futur i la cultura, la de la mort i el govern diferent, troben un escriptor que de baix estant voldríem seguir més de prop. ■